

Udmøntning af Kirkeistandsættelsesordningen 2024, 2. runde

Tabel 1 - Tilskudsmodtagere og tilskudstørrelse

Kirke	Ansøgt beløb i kr.
Gislinge kirke	1.603.000 kr.
Pedersborg kirke	401.870 kr.
Orte kirke	252.328 kr.
Ny kirke	209.095 kr.
Vor Frelzers kirke	875.000 kr.
Sejerø kirke	218.356 kr.
Herning kirke	2.012.399 kr.
Korsvejskirken	2.520.000 kr.
i alt	8.092.048 kr.

Nationalmuseets vurdering af projekter støttet af kirkeistandsættelsesordningen 2024 i 2. runde ses i alfabetisk rækkefølge følger nedenfor.

Gislinge Kirke:

Gislinge Kirke består af romansk kor og skib samt senmiddelalderligt tårn og våbenhus. Indvendigt er skib og kor dækket af sengotiske hvælvinger, hvoraf skibets tre hvælv er udsmykket med kalkmalerier udført i slutningen af 1400-tallet af den såkaldte Gislingemester, som synes kun at have arbejdet i denne ene kirke. Kalkmalerierne fremstår aldeles veludførte og er særdeles bevaringsværdige, idet de bl.a. rummer detaljer, som i dansk kontekst kun kendes herfra. Nationalmuseet har i 2016 undersøgt kalkmalerierne, som blev fundet at være dækket af et kraftigt lag snavs og mikrobiel vækst, som forårsager nedbrydning af malerierne. De særdeles bevaringsværdige kalkmalerier er derfor meget behandlingskrævende, hvilket har foranlediget nærværende projekt, som også indeholder en istandsættelse af kirkens historiske inventar. Det står klart, at Gislinge Kirkes kalkmalerier har aktuelt og stort behov for restaurering, som allerede har ladet vente på sig i adskillige år siden undersøgelsen i 2016. Der er tale om kalkmalerier af høj kulturhistorisk værdi af enestående national betydning, og Menighedsrådets ansøgning må derfor betegnes som værende absolut støtteværdig og bør prioriteres højt.

Herning Kirke:

Herning Kirke er opført i 1888-1889 ved arkitekt C.A. Wiinholt, som, i overensstemmelse med samtidens arkitektoniske strømninger, lod kirken opføre i en historicistisk, romaniseret stil. Kirkebygningen, som også rummer tilbygninger fra henholdsvis 1915 og 1995, er opført i røde mursten med nyromanske murværksdetaljer og er desuden dækket af et samtidigt karakteristisk mønstret skifertag, som, for dansk kirkebyggeri, er et ganske sjældent bevaret træk. Også indvendigt er kirkerummet præget af en gennemført historicistisk stil i form af historisk inventar og kalkmalede dekorationer. Den aktuelle sag foranlediges af, at kirkens tag, som er det oprindelige fra opførelsestiden, nu, efter over 130 år, er udtjent og trænger til

udskiftning. Projektet indeholder derfor en udskiftning og genskabelse af det mønstrede tag samt følgearbejder i form af bl.a. forbedret isolering.

Herning Kirke er, bl.a. pga. det karakteristiske tag, en væsentlig markør i byrummet, og den må anses som værende af stor lokal betydning, både i form af placering og funktion. Nærværende projekt søger at holde den historicistiske bygning tæt på tag og fag, og efter en meget veltrængt udskiftning af taget vil Hernings borgere og byens besøgende i endnu højere grad kunne nyde de mønstrede tagflader, sådan som det oprindeligt var tiltænkt. Det aktuelle behov for en tagudskiftning taget i betragtning, må Menighedsrådets ansøgning betegnes som værende absolut støtteværdig og den bør prioriteres.

Korsvejskirken:

Korsvejskirken i Kastrup er opført i 1971-1972 efter tegninger af arkitekten Holger Jensen, som i perioden 1952-1994 var særdeles aktiv indenfor dansk kirkebyggeri. Korsvejskirken markeres i bybilledet ved en karakteristisk, pyramideformet tagkonstruktion, som er opført over og former selve kirkerummet. De skiferbelagte tagflader er således en markant del af kirkebygningens ydre, ligesom også kirkerummet indvendigt præges af den stejle, firedelte tagkonstruktion. Nærværende projekt er foranlediget af utætte vinduer samt utæt undertag, hvilket medfører vandindtrængen i kirkerummet. Arbejderne indebærer derfor bl.a. udskiftning af undertag, etablering af tæt dampspærre, udskiftning af isolering samt udskiftning af vinduer. Alt dette medfører minimale ændringer i tagets og bygningens ydre udtryk.

Korsvejskirken er et eksempel på arkitekt Holger Jensens meget aktive virke i det danske kirkelandskab, og kirken må betragtes som et bevaringsværdigt monument og vidnesbyrd om en væsentlig epoke indenfor nyere dansk kirkebyggeri. At holde en kirke tæt på tag og fag er en helt grundlæggende del af at passe på vores kulturarv, og Menighedsrådets anmodning om støtte til en bekostelig og meget nødvendig udbedring er absolut støtteværdig og bør prioriteres.

Ny Kirke:

Ny Kirke er én af landets syv bevarede rundkirker, hvoraf fire af disse findes på Bornholm. Ligesom de øvrige af øens rundkirker er den romanske del af kirken, med apsis, rektangulært kor og rundskib oprindeligt opført som et kombineret forsvarsværk og kirke, mens våbenhuset er en senmiddelalderlig tilføjelse. Af hensyn til forsvarsfunktionen har rundskibet formentlig oprindeligt haft et fladt eller lavt tagværk, og det eksisterende kegleformede tag er en tilføjelse fra starten af 1700-tallet. Fra samme tid stammer også spir og vindfløj, hvorpå årstallet 1711 kan læses. Det aktuelle projekt er foranlediget af, at netop spiret, den underliggende koglekonstruktion samt kongestolpen er så forvitret, at spiret pt. er nedtaget af frygt for nedstyrtning. Projektet indebærer derfor en udskiftning af kongestolpens øverste del samt af kogle og blykule mens selve spiret istandsættes. Det hele udføres med ønsket om atter at kunne placere det velkendte spir på kirkebygningen. Desuden udføres dendrokronologiske prøver af tagværkets kongestolpe, og projektet kan således potentielt give bedre og mere konkret viden om kirkens kegleformede tagkonstruktion.

Ny Kirke indtager, sammen med Bornholms øvrige rundkirker, en vigtig plads blandt Danmarks romanske kirkebygninger og giver et væsentligt indblik i øens religiøse og magtpolitiske forhold i den tidlige middelalder. Menighedsrådets ønske om en udbedring af kirkens spirkonstruktion er helt essentiel, både for bevaringen af en vigtig markør i landskabet, men også for fortsat at kunne holde konstruktionen tæt og undgå yderligere skade på et kulturhistorisk monument af stor national betydning. Således må ansøgningen anses som værende absolut støtteværdig og den bør prioriteres højt.

Orte Kirke:

Orte Kirke er opført i historicistisk stil i midten af 1800-tallet. Her erstattede den en middelalderkirke, hvoraf tårnet endnu er bevaret. Også indvendigt er flere dele fra den ældre kirke bevaret, og Orte Kirke rummer derfor et righoldigt historisk inventar bestående af dele fra både før og efter Reformationen i 1536. Af middelalderlige dele er således bevaret et tidligt gotisk krucifiks fra anden halvdel af 1200-tallet, en bispefigur fra omkring år 1425 samt altertavlen, som rummer flere middelalderlige dele fra både 14- og 1500-tallet. Prædikestolen er udført i renæssancestil i 1625, og det øvrige stovværks gavle er fra 1641,

udsmykket med volutter og reliefskårne frugtklaser. Nationalmuseet har ad flere omgange besigtiget kirkens historiske inventar og konstateret skader i farvelag på altertavle, prædikestol, bispefigur og stoleværkets gavle. Der har siden besigtigelse i 2014 været et stort, og for altertavlens vedkommende akut, behov for udbedring af disse skader, og Menighedsrådet ønsker nu dette udført i forbindelse med øvrige arbejder i kirkerummet. Konservatorarbejdet varetages af Steensberg Konservering ApS i overensstemmelse med Nationalmuseets anbefalinger.

Orte Kirkes historiske inventar giver viden om tidligere generationers visioner for kirkerummets indretning og funktion. Der er desuden tale om meget tiltrængt konservering af væsentlige, meget bevaringsværdige inventardele. Ligesom at man i midten af 1800-tallet, ved den ældre kirkes nedbrydning, valgte at passe på og værne om tidligere tiders tilføjelser, så er det yderst positivt, at disse kulturhistoriske værdier kan videreføres til de kommende generationer. Ansøgningen rummer ønsket om at passe på meget bevaringsværdig kunst og håndværk fra middelalderen og renæssancen, og den må anses som værende absolut støtteværdig. Pga. det store behov for konservering må den prioriteres højt.

Pedersborg Kirke:

Pedersborg Kirke er opført højt på en naturlig bakkekold i senromansk tid. På stedet lå der tidligere en borg, opført af Peder Thorstensøn (deraf navnet Pedersborg), og en rundkirke, hvoraf materialer fra sidstnævnte blev genanvendt til opførelsen af den nuværende kirke. Kirkebygningen er stærkt præget af senere tiders istandsættelser og ombygninger, men indvendigt er der endnu bevaret en stor samling af historisk inventar, herunder en særdeles veludført sengotisk fløjaltertavle fra anden halvdel af 1400-tallet med en, for danske forhold, enestående scene af Nedtagelsen fra Korset i midterfeltet. Fra sengotisk tid stammer også et korbuekrucifiks, mens prædikestolen er udført i renæssancestil omkring år 1600. Kirkens døbefont er udført af egetræ i barokstil i midten af 1600-tallet. Nationalmuseet har besigtiget kirkens inventar i 2016, hvor flere dele havde behov for konservatorbehandling. Det aktuelle projekt følger op på dette og indeholder tiltrængt konservering af altertavle, prædikestol, døbefont og krucifiks.

Pedersborg Kirke rummer kunst og håndværk fra både middelalder, renæssance og barok, som således giver et indblik i de religiøse og kunstneriske strømninger, som har præget de danske kirkerum gennem flere århundreder. Særligt den sengotiske altertavle er af enestående, national betydning og har behov for konservering, og Menighedsrådets ansøgning må derfor anses som værende absolut støtteværdig og må prioriteres højt.

Sejerø Kirke:

Sejerø Kirkes kor og skib er opført omkring år 1300, hvorefter hvælvinger, våbenhus, sakristi og tårn kom til i løbet af den senere middelalder. Indvendigt er der bevaret fornemt udført inventar fra flere dele af kirkens lange historie, og kirkerummet præges også i høj grad af de særdeles bevaringsværdige kalkmalerier, som kan dateres ved indskrift til år 1558. Malerierne har i en længere årrække været under kraftig nedbrydning, hvorfor en akut sikring blev udført i 2022. En videre istandsættelse af de bevaringsværdige kalkmalerier kan ikke udføres før et nyt, velfungerende varmeanlæg er etableret i kirken. Menighedsrådets aktuelle ansøgning har fratrukket midler til etablering af selve varme- og lydanlægget, og man søger således midler til følgearbejder forbundet med de tiltrængte tiltag for kirkerummet, herunder sikring af det historiske inventar og midlertidig demontering af stoleværket, mens arbejdet pågår.

Sejerø Kirke rummer stor antikvarisk værdi i både bygning, kalkmalerier og historisk inventar, som må anses som værende af både lokal og national betydning. Det aktuelle, overordnede projekt er en forudsætning for bevaringen af kirkens særdeles bevaringsværdige kunst- og kulturhistoriske værdier og Menighedsrådets ansøgning om støtte til sikring af det historiske inventar under arbejderne i kirkerummet er dermed absolut støtteværdig og må prioriteres højt.

Vor Frelsers Kirke:

Vor Frelsers Kirke blev, efter flere forsøg på at opføre en kirke til den nye bydel Christianshavn, opført 1681-96. Efter en bevilling fra Christian V blev arkitekt Lambert van Havens forestillinger om en korskirke i

nederlandsk barokstil med store pilastre og sandstensudsmykninger således realiseret. Kirken afsluttedes endeligt med Laurids de Thurahs spiralformede spir i 1752. Efter Nationalmuseets besigtigelse i 2016 er sandstensudsmykningerne flere steder vurderet til at være i meget dårlig stand med akut behov for udbedring. Et pilotprojekt for renovering blev udført med succes, og det overordnede projekt indebærer afrensning og udskiftning med nye sten fra det samme stenbrud, som de originale sten kom fra. Siden da er flere etaper af sandstensrenoveringen udført, også med tilskud fra denne ordning, og Menighedsrådet søger nu yderligere tilskud til at igangsætte renoveringen af sakristiets sandstenselementer.

Som det allerede tidligere er blevet understreget, så har Vor Frelzers Kirke, med sit karakteristiske tårn, en særlig plads i det københavnske bybillede. Som en af landets mest betydningsfulde bygninger er der tale om kulturhistorie af både lokal og national betydning, og sandstensudsmykningernes yderst dårlige bevaringstilstand gør, at Menighedsrådets anmodning må anses som værende absolut støtteværdig.